

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____ С.В.Бондаренко

_____ 20__ р.

**Методичне забезпечення
практичних занять з дисципліни Живопис
для студентів 2,3,4 курсу спеціальності
5.02020701 «Дизайн»**

Уклав

Ширай Т.М.

Розглянуто на засіданні

циклової комісії

живопису та дизайну

Протокол №__ від _____ 20__ року

Голова циклової комісії

Інструкція для виконання практичної роботи №1

Тема: Методи та техніки візуалізації форми у живописі

1 Мета: Ознайомитися із методами та техніками візуалізації форми у живописі

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби акварель, плоскі широкі пензлі, палітра;

3 Теоретичні відомості: Виконання та використання методів та технік у візуалізації форми у живописі. Використання техніки лісіровки, гри залі, аля-прима. Техніку «аля-прима» можна охарактеризувати як швидку, творчу манеру письма, а сам італійський термін перевести словами «в один прийом». Картина, якщо працювати в цій манері, пишеться відразу за один сеанс, тобто без етапів, що вимагають висихання шарів перед повторним нанесенням наступних. Головне тут зводиться до того, щоб схопити суть, показати сміливими барвистими плямами найцікавіше, уникаючи при цьому лісіровок - кольору повинні бути чистими.

Цей прийом можна застосувати як в олійного живопису, так і в акварелі, але є відмінності - акварель текуча і прозора, тому дуже важливо уникати «брудних» напливів, але, в той же час, вливання кольору в колір можна вигідно використовувати.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Підготовка планшета, фарб до виконання вправ.

4.3 Обрати техніку для виконання роботи.

4.4 Послідовне виконання та використання вибраної техніки.

5 Висновки: Ознайомився із методами та техніками візуалізації форми у живописі. Вивчив техніку лісіровки, техніку заливок, техніку по-мокрому (аля-прима).

6 Контрольні питання:

6.1 Дайте визначення поняттю «аля-прима»?

6.2 Метод техніки лісіровки?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая

школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №2

Тема: Особливості живописної композиції. Композиційні вправи. Етюд овочів та фруктів.

1 Мета:

1.1 Ознайомитися із особливості живописної композиції.

1.2 Композиційні вправи.

1.3 Етюд овочів та фруктів.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Муляж овочів та фруктів.

3 Теоретичні відомості: Композиція (від лат. “compositio” – сурядність, упорядкування, розміщення), розглядається частіше за все як засіб організації художнього твору у відповідності з його змістом, ідейно-естетичної концепції автора та його художнім задумом. Композиційне рішення твору засновується на законах, правилах і прийомах, які склалися в процесі художньої практики та естетичного пізнання дійсності.

Закони композиції мають об'єктивний характер. Вони відображають у специфічній для того чи іншого виду мистецтва формі закономірності реального світу.

Закон цілісності ґрунтується на самій суті композиції, її невідимості як основної ознаки. Завдяки дотримувannya закону цілісності твір образотворчого мистецтва сприймається як одне ціле. Іншими словами, композиція не може складатися хоч би в незначній мірі з самостійних частин. Всі її елементи перебувають у взаємному зв'язку й підпорядкуванні.

Закон контрастів впливає із загального закону діалектики – закону єдності й боротьби протилежностей. Основні контрасти в образотворчому мистецтві є тонові (світлотні) й кольорові природні протилежності. На їх основі виникають і діють інші види контрастів – ліній, форм, розмірів,

характерів, станів та інше. Таким чином, роль контрастів у композиції універсальна – вони мають відношення до всіх її елементів, починаючи з характеру конструктивної ідеї й закінчуючи побудовою сюжету.

Закон новизни є загальним законом мистецтва, виявляючий свою дію в тому, що художній образ – це завжди нове в мистецтві і за змістом, і за формою. Новизна композиції завжди обумовлена естетичним сприйманням і відчуттям художником реальності, пов'язана з його задумом.

Правила та прийоми композиції, на відміну від законів, належать до менш постійних категорій і спрямовані на досягнення найкращих результатів у відтворенні художнього образу. Художні школи різних країн та епох створювали правила і прийоми, які відповідали завданням мистецтва свого часу. Сучасна художня школа не відкидає накопичений образотворчою практикою досвід, а відбирає і розвиває те з нього, що сприяє рішенню завдань, які стоять на сучасному етапі перед мистецтвом.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Ознайомитися із особливості живописної композиції.

4.3 Виконати композиційні вправи.

4.4 Виконати етюд овочів та фруктів.

5 Висновки: Композиція (від лат. “compositio” – сурядність, упорядкування, розміщення), розглядається частіше за все як засіб організації художнього твору у відповідності з його змістом, ідейно-естетичної концепції автора та його художнім задумом. Композиційне рішення твору засновується на законах, правилах і прийомах, які склалися в процесі художньої практики та естетичного пізнання дійсності.

6 Контрольні питання:

6.1 Дайте визначення поняттю «етюд»?

6.2 Які бувають методи виконання етюду?

6.3 Етапи виконання етюду?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №3

Тема: Національні особливості використання кольору в живописних роботах. Перегляд репродукцій , вправи.

1 Мета:

1.1 Ознайомитися із національними особливостями використання кольору в живописних роботах.

1.2 Перегляд репродукцій , вправи.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Репродукції, зразки національного вбрання.

3 Теоретичні відомості: «Колір – основний засіб виразності живопису» зроблено наголос на живопис та вплив кольору на емоційний, щоб вільно оперувати набутими знаннями у власній художній і художньо-педагогічній діяльності. Методичний матеріал допомагає зрозуміти процес і послідовність роботи. Малюнки на теми кольору та всі його різновидності закладають основи творчого зображення навколишнього світу і основи реалістичного малюнка. Тому що кольори володіють трьома основними властивостями: кольоровим тоном, насиченістю, і світлотінню, які широко застосовуються на заняттях. Даний матеріал наповнений термінами, які часто використовують часто в живописі: теплі, холодні, хроматичні, ахроматичні кольори, змішування кольорів.

Отже, при виконанні учбової практичної роботи важливим є кольорове рішення бо при внесенні «особистих особливостей» учень збивається з правильного пізнання навколишнього світу. Авторський (власний) стиль можна виробити за допомогою художніх прийомів, сміливості використання ідей.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Ознайомитися із національними особливостями використання кольору в живописних роботах.

4.3 Вибір регіонального колориту національної кольорової гамми в роботі.

4.4 Виконання обраної теми національної колористичної гамми.

4.5 Аналіз проведеної роботи.

5 Висновки: Нині важливим у процесі навчання є підвищення загального рівня колірної культури студентів, формування у них цілісного уявлення про колір як важливий засіб художньої виразності. Майбутньому художнику

важливо знати і вміти правильно використовувати символіку кольору; визначати основні і додаткові кольори, їх залежність і взаємовплив, гармонізувати кольорові і тонові відношення різних об'єктів в навколишньому середовищі.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Дайте визначення поняттю «національний колорит»?
- 6.2 Які особливості національного колориту?
- 6.3 Визначення поняття «колористична гамма»?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №4-6

Тема: Вивчення зміни тонових відношень натюрморту в техніці «гризайль» .

1 Мета:

- 1.1 Вивчити зміни тонових відношень натюрморту в техніці «гризайль».
- 1.2 Виконати натюрморт з трьох предметів в техніці «гризайль».
- 1.3 Знайти композиційне рішення. Побудувати натюрморт.
- 1.4 Досягнути цілісності роботи та гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.5 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Глечик, драперія, муляж фруктів.

3 Теоретичні відомості: Гризайль — монохромне малярство (живопис одним кольором) в сірому тоні або сірій підмальовок. Гризайлі з'явилися

давно і використовувались для декоративних цілей. Найчастіше їх використовували як імітацію скульптурних рельєфів в настінних розписах. Виготовлення скульптурних рельєфів дороге коштувало, а гризайлі були їх дешевим заміном. В добу маньєризму в Італії і Франції гризайлі мали велике поширення в оздобі галерей, як в інтер'єрах, так і зовні. В Італії, де клімат менш вологий, ніж у Франції, зберіглися зразки гризайлей доби середньовіччя і маньєризму. Уславленим майстром гризайлей був художник і письменник Джорджо Вазарі.

Широке використання мали гризайлі і в добу пізнього класицизму і ампіру. Адже майстри класицизму на вернулися до швидких і дешевих засобів декорування в інтер'єрах, де гризайлю імітували багате ліплення, античні рельєфи, орнаменти в плафонах на стелі, на стінах. Гризайлі використовували як уславлені, так і маловідомі майстри, серед них — Ієронімус Босх тобто Єронім Босх, Учелло, Андреа Мантенья, Джорджоне, Андреа дель Сарто, Джорджо Вазарі, Адріан ван де Вене.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Вивчити зміни тонових відношень натюрморту в техніці «гризайль».

4.3 Виконати натюрморт з трьох предметів в техніці «гризайль».

4.4 Знайти композиційне рішення. Побудувати натюрморт.

4.5 Досягнути цілісності роботи та гармонійного підпорядкування частин цілому.

1.5 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом

5 Висновки: Техніка гризайли широко використовувалася в станкового живопису в Середні століття. Прикладом може служити Вівтар Геллера, створений Маттіас Грюневальд та Альбрехтом Дюрером на замовлення багатого франкфуртського купця Якоба Геллера. Кисті Грюневальда належать зовнішні стулки, на яких зображення святих імітують скульптуру.

Іншим відомим зразком гризайли є картина Рембрандта «Проповідь Іоанна Хрестителя» (1634-1635) з колекції Державних музеїв Берліна. Для такого роду рельєфної техніки живопису часто використовувалася гризайль.

Стилістичні елементи техніки гризайли використані Пабло Пікассо в картині «Герніка».

6 Контрольні питання:

6.1 Дайте визначення поняттю «гризайль».

6.2 Де використовується техніка «гризайль»?

6.3 Які закони тонових відношень ви знаєте?

6.4 Що таке тон?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.:

Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №7-9

Тема: Відношення теплих та холодних тонів у натюрморті.

1 Мета:

- 1.1 Знайти відношення теплих та холодних тонів у натюрморті.
- 1.2 Зробити етюд натюрморту в теплій гаммі кольорів.
- 1.3 Виявити композиційне рішення та побудувати натюрморт.
- 1.4 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.5 Узагальнити та завершити натюрморт.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 наочність.

3 Теоретичні відомості: Теорія психологічного сприйняття кольору називає деякі кольори збудливими, а деякі - заспокійливими. Так, червоний, помаранчевий і жовтий «розпалюють» сприйняття, а блакитний, синій і фіолетовий, навпаки, «охолоджують» його. Великий Оксфордський словник англійської мови знаходить етимологічний джерело поділу на теплі і холодні кольори в наявності або відсутності сонячного світла. Для того щоб навчитися правильно поєднувати теплі і холодні кольори, важливо пам'ятати, що найчастіше доводиться працювати не з основними кольорами, а з їх різними відтінками. Таких відтінків може бути безліч, і вони роблять дива. Наприклад, якщо додати в нейтральний зелений трохи жовтого, то він стає теплою, а якщо підмішати блакитного, вийде холодний колір морської хвилі. Щоб визначити поєднувані і непоєднувані відтінки, потрібно познайомитися з такими поняттями, як тон і півтон. Тон – основна колірна складова відтінку, півтон – менша складова частина. Саме півтон магічно змінює «температуру»

відтінку. На прикладі все того ж кольору: зелений є тоном, сам по собі він нейтральний, однак жовтий півтон робить його теплим, а блакитний – холодним. Цікаво, що помаранчевий колір абсолютно неможливо «охолодити», він не гармує ні з одним з холодних півтонів. Є кілька порад, які стануть в нагоді художникам, модельєрам і дизайнерам. Ці поради стосуються природної гармонії, об'єкта фокуса, колірних контрастів і психологічного сприйняття кольору:

- Для живопису необхідно пам'ятати, що в природі дуже рідко зустрічаються чисті кольори, саме цим і обумовлені закони тональної і повітряної перспективи. Для художника важливі відтінки і правильне змішування фарб, адже саме це робить колірну палітру картини багатшими. Вважається, що сонячне світло, що падає на об'єкти, забарвлює їх у теплі тони кольорів. Якщо ж світло холодне (від місяця або похмурого неба), то предмети під його променями «холонуть». Ефекту місячного відблиску можна досягти за допомогою блакитного півтону, а холодний сірий колір додасть хмарності в похмурий день.
- У дизайні одягу та інтер'єру важлива гра контрастів. Якщо в інтер'єрі переважають світлі, теплі кольори і відтінки, то необхідно додати кілька деталей або елементів декору, виконаних в холодних тонах.
- У рекламі велику роль відіграє теорія психологічного сприйняття кольору, згідно якої теплі кольори, особливо червоний та оранжевий, збуджують, холодні відтінки, навпаки, заспокоюють.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Знайти відношення теплих та холодних тонів у натюрморті.

4.3 Зробити етюд натюрморту в теплій гаммі кольорів.

4.4 Виявити композиційне рішення та побудувати натюрморт.

4.5 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

4.6 Узагальнити та завершити натюрморт.

5 Висновки: Колір - головний засіб виразності в живописі. Це головна ознака, що відрізняє живопис від рисунка. Тон і тональні співвідношення також наявні в живописній роботі. Усі ті принципи світлотіні, освітленості, які ми застосовуємо в чорно-білому малюнку, дуже важливі і в живописі. Але все ж головне місце в ньому належить кольору. Він надає живописній роботі повнокровності та виразності, що недосяжні в інших видах мистецтва.

Якщо спочатку провести спостереження «натури», стане помітним, що кольори контрастують між собою не тільки тому, що вони темні і світлі.

Червоні ягоди на тлі зеленого листя виглядають особливо яскравими, а жовте осіннє листя на тлі синього неба світиться, як промені сонця: між цими кольорами виникає колірний контраст.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Визначте фактори, які впливають на кольорові вподобання людини?
- 6.2 Що таке спектр?
- 6.3 Які кольори є теплими?
- 6.4 Які кольори є холодними?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №10- 13

Тема: Виконати натюрморту з трьох предметів та драпіровки в холодній гамі кольорів. Етюд натюрморту в холодній гаммі кольорів.

1 Мета:

- 1.1 Виконати натюрморту з трьох предметів та драпіровки в холодній гамі кольорів.
- 1.2 Зробити етюд натюрморту в холодній гаммі кольорів.
- 1.3 Знайти композиційне рішення та побудувати натюрморту.
- 1.4 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.5 Узагальнити та завершити виконання роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Побутові предмети та драпіровка.

3 Теоретичні відомості: Розташована складка, треба прагнути до того, щоб драпіровка була найбільш органічно пов'язана з кріслом, щоб якомога чіткіше були виявлені характер складок і матеріалу тканини, а також форма і конструкція крісла.

Краще всього так скласти тканину, щоб частина її знаходилася висячому положенні, а друга лежала або на полу, або на сидінні сидінь. При такому розподілі складок вони придбають найрізноманітніший характер. Однак слід уникати мілких складів. Щоб складки читалися ясніше, слід вибирати для драпіровки гладкої, без зображень тканини. Тканина та інші предмети постановки повинні контрастувати один з одним по тону, це полегшить учням вирішення поставлених завдань.

4 Хід роботи:

4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.

4.2 Виконати натюрморту з трьох предметів та драпіровки в холодній гамі кольорів.

4.3 Виконати етюд натюрморту в холодній гаммі кольорів.

4.4 Знайти композиційне рішення, будова натюрморту.

4.5 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

4.6 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом.

5 Висновки: При роботі кольором треба врахувати наступні моменти: фарбу накладати за формою, так само пам'ятаємо що вертикальний штрих візуально виглядає далі горизонтального (це допоможе при роботі з фоном) Малюнок повинен бути опрацьований повністю, це значить опрацювати і фон і драпірування на ньому.

6 Контрольні питання:

6.1 Дайте визначення поняттю «гамма кольорів»?

6.2 Дати визначення поняттю «холодна гама кольорів»?

6.3 Визначення композиційного центру?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №14- 18

Тема: Використання контрасту та нюансу кольорів у натюрморті
Виконання натюрморту з трьох предметів та драпіровки на контрасті відношення кольорів.

1 Мета:

- 1.1 Використання контрасту та нюансу кольорів у натюрморті.
- 1.2 Виконання натюрморту з трьох предметів та драпіровки на контрасті відношення кольорів.
- 1.3 Досягнення композиційного рішення, будова натюрморту.
- 1.4 Живописне вирішення натюрморту.
- 1.5 Об'єднання кольорів натюрморту.
- 1.6 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.7 Узагальнення, завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Глечик, тарілка, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: На перший погляд **контраст** — поняття дуже просте. Взагалі його можна визначити як протиставлення предметів або явищ, які різко відрізняються за тими або іншими властивостями. Але при такому визначенні відмічаються лише зовнішні умови контрасту. Однак, глибинна суть його в тому, що протилежні предмети, явища, їхні властивості разом викликають у нас нові відчуття та емоції, які не можуть бути викликані при їх сприйнятті окремо. Поняття "контрастні відношення" означає різко виражені відзнаки між однорідними властивостями об'єктів або предметів (розміру, форми, тону, кольору, фактури, напрямку та ін.).

Поняття "нюансові відношення", навпаки, означає малу відзнаку між однорідними властивостями. **Нюанс** — це відхилення, ледве помітний перехід, відтінок у кольорі, звуці, формі. Задача нюансової погодженості колірною середовища вимагає одноколірності композиції, використання принципів нюансової розтяжки кольору і колірної подібності. Розповсюдженим прикладом побудови нюансово погодженого колірною середовища є використання зближених кольорів, кольорів однієї групи.

4 Хід роботи:

- 4.1 Використати контраст та нюанс кольорів у натюрморті.
- 4.2 Виконати натюрморт з трьох предметів та драпіровки на контрасті відношення кольорів.

- 4.3 Досягнути композиційного рішення та побудувати натюрморт.
- 4.4 Виконати живописне вирішення у натюрморті.
- 4.5 Об'єднати кольори натюрморту.
- 4.6 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 4.7 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом.

5 Висновки: Однак, глибинна суть його в тому, що протилежні предмети, явища, їхні властивості разом викликають у нас нові відчуття та емоції, які не можуть бути викликані при їх сприйнятті окремо. Поняття "контрастні відношення" означає різко виражені відзнаки між однорідними властивостями об'єктів або предметів (розміру, форми, тону, кольору, фактури, напрямку та ін.).

6 Контрольні питання:

- 6.1 В чому полягає відмінність контрасту та нюансу кольорів?
- 6.2 Як досягнути контрастності роботи?
- 6.3 Як впливає нюанс кольорів на сприйняття ока?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 19- 23

Тема: Виконання натюрморту з трьох предметів та драпіровки на нюансі відношення кольорів. Ескіз. Етюд натюрморту на нюансі відношення кольорів.

1 Мета:

- 1.1 Виконання натюрморту з трьох предметів та драпіровки на нюансі відношення кольорів. Ескіз.
- 1.2 Етюд натюрморту на нюансі відношення кольорів.
- 1.3 Композиційне рішення та будова натюрморту.
- 1.4 Живописне вирішення натюрморту.

1.5 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

1.6 Узагальнення, завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Глечик, тарілка, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: Відношення світла і тіні та їх границі змінюються при зміні умов. Вони можуть мати значні контрасти, або незначні нюансні переходи. При великій різниці між джерелами освітлення контрастність відношень значно велика. При рівномірному освітленні відношення будуть нюансними. Кольорові відношення, як і тональні відношення, можуть докорінно змінюватися в залежності від напрямку джерела світла та положення предмета. Так, наприклад, світлий по кольору об'єкт, поставлений навпроти світла, набуває доволі темного силуету і мало вираженої об'ємності. Колір тінювих частин предметів натюрморту ми бачимо завдяки другорядним джерелам світла, поверхням, які здатні відбивати світло першоджерела. Сила цього світла знаходиться в прямій залежності від інтенсивності основного джерела та характеру поверхні яка відбиває. Світло, яке відбивається від поверхні, створює на тінювій частині сусіднього предмета рефлекс, що якісно впливає на його колір. Чим більш насичена по кольору поверхня, тим яскравішим буде рефлекс на тінювій частині сусіднього предмета. Кожен предмет постановки натюрморту знаходяться у повному оточенні інших предметів, і кожній частині їх поверхні відповідає світло, яке відбивається від розміщеного навпроти цієї частини іншого предмета. Тому його колір наповнений багаточисленними рефlekсами.

4 Хід роботи:

4.1 Виконати натюрморт з трьох предметів та драпіровки на нюансі відношення кольорів. Ескіз.

4.2 Виконати етюд натюрморту на нюансі відношення кольорів.

4.3 Знайти композиційне рішення та будова натюрморту.

4.4 Знайти живописне вирішення натюрморту.

4.5 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

4.6 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом.

5 Висновки: Яким би не був світловий рефлекс, він завжди буде темніший освітленої частини натури.

6 Контрольні питання:

- 6.1 В чому полягає відмінність контрасту та нюансу кольорів?
- 6.2 Як досягнути контрастності роботи?
- 6.3 Як впливає нюанс кольорів на сприйняття ока?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 24- 30

Тема: Відтворення фактури та матеріальності предметів в кольорі
Виконання натюрморту з предметів побуту з штучним освітленням (свічка або лампа). Композиційне рішення та побудова натюрморту. Живописне вирішення натюрморту. Пошук колористики. Композиційне об'єднання за рахунок кольору. Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому. Узагальнення ,завершення роботи над натюрмортом.

1 Мета:

- 1.1 Відтворення фактури та матеріальності предметів в кольорі
- 1.2 Виконання натюрморту з предметів побуту з штучним освітленням (свічка або лампа).
- 1.3 Композиційне рішення та побудова натюрморту.
- 1.3 Живописне вирішення натюрморту.
- 1.4 Пошук колористики.
- 1.5 Композиційне об'єднання за рахунок кольору.
- 1.6 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.7 Узагальнення ,завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Глечик, тарілка, горнятко, драперія, свічка або лампа.

3 Теоретичні відомості: Фактура — це характер поверхні: гладкість, шорсткість, рельєфність. Фактурні показники несуть в собі певні риси композиційного засобу, хоча не так явно як, припустимо, ритм і колір.

Фактурою художник завершує композицію. Фактура широко використовуються скульпторами, архітекторами, дизайнерами. У живописі вона відіграє допоміжну роль. Колір — найважливіша ознака, властива кожному предмету? Колір. вносить яскравість і достовірність у створюваний образ та надає йому емоційного забарвлення. За предметом у повсякденному житті закріплюється певний колір, який називають предметним (або локальним), ми вже говорили про це на одному з уроків. Таке бачення кольору призводить до звичайного розфарбовування, а зображений предмет здається плоским, барвистим і більше підходить до: декоративного рішення композиції.

Колір — явище складне, він змінюється в залежності від положення предмета, його віддаленості від джерела світла, а також під впливом колірного середовища. Останнє, і як і джерело світла, випромінює кольорові промені, які, потрапляючи на поверхню предмета, утворюють на ній кольорові рефлекси й полиски. Таким чином, колір предмета являє собою мозаїку, складену з кольорових плям — рефлексів та блисків, кольорових світлових плям і напівтіней, які мерехтять і змінюються.

Життя світла як постійну зміну й перетворення можна виразно побачити на предметах із глянцевими або білими поверхнями.

4 Хід роботи:

4.1 Відтворити фактуру та матеріальності предметів в кольорі

4.2 Виконати натюрморт з предметів побуту з штучним освітленням (свічка або лампа).

4.3 Композиційне рішення та побудова натюрморту.

4.4 Живописне вирішення натюрморту.

4.5 Пошук колористики.

4.6 Композиційне об'єднання за рахунок кольору.

4.7 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

4.8 Узагальнити та завершити роботи над натюрмортом.

5 Висновки: Рисунок виконується олівцем середньої твердості НВ. Потрібно також відповідно підготувати фарби. Якщо вони засохли в кюветах, їх поверхню зволожимо пензлем, тоді фарби стануть м'якими і легко братимуться на пензель. Пензлі для писання аквареллю використовуються "колонок" або "білка". Кращі для акварельного живопису – колонкові пензлі (можна використовувати пензлі з хутра куниці, шерсті тхора і т.п.).

Використовувати два-три пензлі – великий і малі. Великий – для писання великих площин у натюрморті, а менші – дрібних деталей і для завершення роботи.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Вплив штучного освітлення на світлотіньове рішення натюрморту.
- 6.2 Як досягнути матеріальності предметів при штучному освітленні?
- 6.3 Що таке фактура?
- 6.4 Як досягнути фактури предметів в кольорі?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 31- 36

Тема: Виконання натюрморту в контражурі (натюрморт на підвіконні).

1 Мета:

- 1.1 Виконання натюрморту в контражурі (натюрморт на підвіконні).
- 1.2 Композиційне рішення та побудова натюрморту.
- 1.3 Живописне вирішення натюрморту.
- 1.4 Пошук колористи натюрморту.
- 1.5 Передання фактури та матеріальності предметів.
- 1.6 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.7 Узагальнення, завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Глечик, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: Контражур, також контрове — освітлення в фотографії і живопису, при якому джерело світла розміщується позаду об'єкта і є дуже сильним або близько розташованим. Таке освітлення створює лінію світлового контуру, що може розширюватися при збільшенні інтенсивності або віддаленні джерела світла від об'єкта. Художники і фотографи використовують підсвічування в тих умовах, коли необхідно передати чіткий контур об'єкта, а не його форму, наприклад, при фотозйомці силуетів. Контрове джерело світла можна використовувати також при стандартній портретній зйомці як додаткове.

4 Хід роботи:

4.1 Виконати натюрморт в контражурі (натюрморт на підвіконні).

4.2 Знайти композиційне рішення та побудова натюрморту.

4.3 Знайти живописне вирішення натюрморту.

4.4 Пошук колористи натюрморту.

4.5 Передати фактуру та матеріальність предметів.

4.6 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.

4.7 Узагальнити, завершення роботи над натюрмортом.

5 Висновки: "Підсвічування, Контражур (фр. Contrejour проти світла) - вид освітлення в образотворчому мистецтві, при якому джерело світла розташований позаду зображеного на картинці об'єкта, а тому яскраво висвічує його контури. Якщо автором мається на увазі, що джерело світла сильний, то висвічується фігура зображується силуетом.

Даний художній прийом досить популярний в живопису, так як дозволяє виділити певний елемент твору, як правило, найбільш важливий на думку автора живописного полотна. Багато старовинних художників застосовували контражур в своїх творах, в сучасності цей прийом став більш поширений в напрямку фотомистецтва, проте деякі сучасні художники-живописці його також не забули і періодично зображають контрової світло в своїх картинах".

6 Контрольні питання:

6.1 Які особливості освітлення в контражурі?

6.2 Як досягнути цілісності в роботі?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-

Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 37- 42

Тема: Виконання натюрморту у висвітленому колориті.

1 Мета:

- 1.1 Виконання натюрморту у висвітленому колориті.
- 1.2 Композиційне рішення та побудова
- 1.3 Натюрморту. Живописне вирішення натюрморту.
- 1.4 Продовження вирішення світлового тону.
- 1.5 Виявлення фактури та матеріальності предметів у висвітленому колориті.
- 1.6 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.7 Узагальнення, завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Глечик, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: Колорит зображення припускає розподіл на теплі (переважання жовтих, помаранчевих, червоних відтінків) і холодні (синій, зелений, фіолетовий) різновиди. Світлотінь допомагає не тільки передати об'ємність зображень, рівень освітлення або затемненості як самих предметів, так і простору, де вони знаходяться, але і створює ілюзію руху повітря, світла та тіні. Одну з важливих ролей в живописі відіграє також барвіста пляма або простіше — мазок художника, що є його базовим технічним засобом і дає можливість передати різноманітні деталі. Мазок сприяє пластичності, об'ємності ліплення форми, передачі її матеріальної фактури і характеру, в об'єднанні з кольором відображає багатогранну колористичність реального світу. Емоційний характер мазка може бути гладким, злитим або пастозним, роздільним, знервованим (Ван Гог) він сприяє створенню емоційності та атмосфери твору, передачі почуттів і настрою митця, його відношення до зображеного.

4 Хід роботи:

- 4.1 Виконати натюрморт у висвітленому колориті.
- 4.2 Знайти композиційне рішення та побудувати натюрморт.

- 4.3. Знайти живописне вирішення натюрморту.
- 4.4 Продовжувати вирішення основного світлового тону.
- 4.5 Виявити фактуру та матеріальність предметів у висвітленому колориті.
- 4.6 Досягнути цілісність роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 4.7 Узагальнити та завершити роботи над натюрмортом.

5 Висновки: Живопис може показувати та передавати стан статичності і відчуття розвитку, почуття спокою і емоційно-духовної насиченості, скороминущої миттєвості ситуації та ефект руху. У живописі можливі розгорнуті оповідання і складний насичений сюжет(Карл Брюллов). Це дозволяє живопису не тільки наочно відкривати видимі явища реального світу та показувати розлогу картину людського життя, а й прагнути до розкриття сутності важливих історичних процесів та подій, внутрішнього світу та стану людини, а також вираження абстрактних ідей. В силу своїх великих ідейно-художніх можливостей живопис є дуже важливим засобом художнього відтворення і тлумачення дійсності, він володіє істотним соціальним змістом і різноманітними ідеологічними функціями.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Які особливості висвітленого освітлення?
- 6.2 Як досягнути цілісності в роботі?
- 6.3 Що таке колорит?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 43- 47

Тема: Виконання натюрморту в техніці «гризайль».

1 Мета:

- 1.1 Виконання натюрморту в техніці «гризайль».
- 1.2 Композиційне рішення та побудова натюрморту.
- 1.3 Визначення смислового центру.
- 1.4 Живописне вирішення натюрморту.

1.5 Передання фактури та матеріальності предметів у затемненому колориті.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Глечик, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: Одна з різновидів малюнка пензлем, монохромний живопис в сірому тоні, так звана гризайль, часто зустрічається у старих майстрів. які в період підготовчої роботи над картиною створювали в цій техніці цілком закінчені твори. Гризайль широко застосовувалася раніше і застосовується тепер в монументальному живопису. Для малюнка пензлем папір вибирається з знежиреної поверхнею і хорошим зерном, біла, а іноді тонована будь-яким нейтральним кольором. Для тривалої роботи бажано мати папір високої якості-ватман або полуватман. Сепія має приємний бархатисто-коричневий колір. Надалі все малюнки, виконані коричневою аквареллю або будь-якими іншими матеріалами, що мають коричневий колір, стали умовно називатися сепією. В даний час натуральної сепії немає у продажу, її частково замінює туш коричневого кольору. Пензлем можна малювати і будь-яким кольором акварельного фарби. Багато майстрів вдавалися до малювання пензлем, особливо при створенні композиційних ескізів.

4 Хід роботи:

4.1 Виконати натюрморту в техніці «гризайль».

4.2 Знайти композиційне рішення та побудова натюрморту.

4.3 Визначити смислового центру.

4.4 Знайти живописне вирішення натюрморту.

4.5 Передати фактуру та матеріальність предметів у затемненому колориті.

5 Висновки: У світового живопису більшість художників писали усією палітрою, усіма теплими і холодними фарбами. Однак живопис одних мала загальний для даної картини, а іноді і для всієї творчості художника теплий колорит, а у інших - холодний.

6 Контрольні питання:

6.1 Які особливості затемненого колориту?

6.2 Що таке «гризайль»?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая

школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 48- 52

Тема: Колористика в декоративному натюрморту. Ескіз.

1 Мета:

1.1 Колористика в декоративному натюрморту. Ескіз.

1.2 Пошук варіантів композиційного рішення натюрморту.

1.3 Виконання натюрморту в обраній техніці.

1.4 Завершення роботи над декоративним натюрмортом. Етюд квітів

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Глечик, горнятко, драперія, квіти.

3 Теоретичні відомості: Декоративний натюрморт передбачає творчий перехід від натури до композиції, втілений за допомогою різних матеріалів. Завдяки правильним колірним рішенням і ритму можна об'єднати різні предмети, відчути і передати їх взаємозв'язок. Картини в цьому жанрі припускають сміливий підхід – створення відчуття краси. Найголовніше в декоративному натюрморті – це гармонія кольору. Художниками зазвичай застосовується не більше трьох кольорів, які дозволяють отримати безліч похідних відтінків. Цей вид образотворчого мистецтва дозволяє використовувати різні орнаменти і візерунки. Ще один важливий момент, який слід враховувати при написанні декоративного натюрморту, – фактура. Картина може бути створена як на тканини (холодний батік), так і на папері.

Часто в роботі використовуються природні матеріали і пластилін (пластилінова живопис). Тобто в декоративному натюрморті предмети змінюють свої характеристики – колір, форму і перспективу, що нездійснено при створенні реального натюрморту. Цікаво, що натюрморту можна додати будь-який настрій. За допомогою нехитрих прийомів передаються такі почуття, як ненависть, жадібність, обожнювання, лють і

захоплення. Наприклад, легко зробити зображення сумним, якщо додати образ похиленого квітки.

4 Хід роботи:

- 4.1 Колористика в декоративному натюрморту. Ескіз.
- 4.2 Пошук варіантів композиційного рішення натюрморту.
- 4.3 Виконання натюрморту в обраній техніці.
- 4.4 Завершення роботи над декоративним натюрмортом. Етюд квітів

5 Висновки: В декоративному натюрморті предмети змінюють свої характеристики – колір, форму і перспективу, що нездійснено при створенні реального натюрморту.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Чим відрізняється стилізація від декоративного живопису?
- 6.2 Що таке декоративне рішення живопису?
- 6.3 Які техніки використовують при виконанні декоративного живопису?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 53- 60

Тема: Відтворення фактури та матеріальності предметів у натюрморті.
Постановка натюрморту з квітами в живописній техніці «по - вологому».

1 Мета:

- 1.1 Відтворення фактури та матеріальності предметів у натюрморті .
- 1.2 Постановка натюрморту з квітами в живописній техніці «по - вологому».
- 1.3 Ідея, задум постановки - виконання ескізу.
- 1.4 Композиційне рішення натюрморту.
- 1.5 Побудова натюрморту.
- 1.6 Виявлення об'єму за рахунок світлотіні, тону та кольору.
- 1.7 Композиційне уточнення та деталізація кольорових плям.

- 1.8 Живописне вирішення натюрморту.
- 1.9 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.10 Узагальнення, завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Квіти, глечик, горнятко, драперія.

3 Теоретичні відомості: По мокрому, це один з найцікавіших прийомів, що дозволяє писати прозорості, текучими фарбами і від цього образи отримують як би сотні з випадкових барвистих розробок. Це істинно акварельний прийом - інші фарби не дуже-то здатні на таке.

4 Хід роботи:

- 4.1 Відтворити фактури та матеріальності предметів у натюрморті .
- 4.2 Закомпонувати постановку натюрморту з квітами в живописній техніці «по - вологому».
- 4.3 Знайти ідею, задум постановки - виконання ескізу.
- 4.4 Виконати композиційне рішення натюрморту.
- 4.5 Побудувати натюрморт з живими квітами.
- 4.6 Виявити об'єм за рахунок світлотіні, тону та кольору.
- 4.7 Знайти уточнення та деталізація кольорових плям.
- 4.8 Знайти живописне вирішення натюрморту.
- 4.9 Досягнути цілісності роботи та гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 4.10 Узагальнити та завершити роботи над натюрмортом.

5 Висновки: Звертаємо увагу на фактуру кожного з побутових предметів натюрморту. Завдяки характеру освітлення, добре виявляються поверхні предметів. Якщо глечик полити глазуррю, глянцевої предмет, білє буде дуже виразним, активним, а також буде дуже багато рефлексів та глянцевої поверхні.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Технологія виконання техніці по вологому?
- 6.2 Особливості кольорового співвідношення живих квітів?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая

школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 61- 66

Тема: Виконання «осіннього» натюрморту з предметів побуту, овочів, фруктів, квітів, осіннього листя. Ідея, задум постановки, ескіз. Тональний етюд в техніки гризайль. Композиція в форматі. Лінійно-конструктивний рисунок з урахуванням перспективних скорочень. Аналіз світлотіньових співвідношень. Детальне опрацювання тональних співвідношень в етюді.

1 Мета:

1.1 Виконання «осіннього» натюрморту з предметів побуту, овочів, фруктів, квітів, осіннього листя.

1.2 Ідея, задум постановки, ескіз.

1.3 Тональний етюд в техніки «гризайль».

1.4 Композиція в форматі.

1.5 Лінійно-конструктивний рисунок з урахуванням перспективних скорочень.

1.6 Аналіз світлотіньових співвідношень.

1.7 Детальне опрацювання тональних співвідношень в етюді.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Овочі, фрукти, квіти.

3 Теоретичні відомості: Гризайль — малюнок, виконаний відтінками одного кольору (зазвичай, сірого), переважно декоративного призначення. Гризайль у вигляді декоративного розпису або панно, як правило, імітує скульптурний рельєф.

У станковому малярстві техніка гризайлю застосовується для допоміжних робіт — при виконанні підмальовок або ескізів.

4 Хід роботи:

- 4.1 Виконати «осіннього» натюрморту з предметів побуту, овочів, фруктів, квітів, осіннього листя.
- 4.2 Знайти ідею, задум постановки, ескіз.
- 4.3 Виконати тональний етюд в техніки «гризайль».
- 4.4 Пошук композиція в форматі.
- 4.5 Зробити лінійно-конструктивний рисунок з урахуванням перспективних скорочень.
- 4.6 Аналіз світлотіньових співвідношень.
- 4.7 Детальне опрацювання тональних співвідношень в етюді.

5 Висновки: Закінчивши гризайль, порівняйте його з вихідним зображенням або з натурою, щоб зрозуміти, що саме потрібно буде зробити по-іншому. Захопившись мінімалізмом, згодом ми можемо почати додавати деталі. Запитайте себе: «Де потрібні значні зміни, а де - невеликі?» Чи не пропускайте цей етап. Малюнок - лише приблизний подобу майбутньої картини. Виймайте з підготовчого етапу все можливе, і тоді ваша робота буде більш ефективною, а картина вийде цілісною.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Технологія виконання «гризайль»?
- 6.2 Особливості кольорового співвідношення живих квітів, овочів?
- 6.3 Як закомпонувати композицію в форматі?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 67-76

Тема: Виконання натюрморту з гіпсового зліпка. Ескіз.

1 Мета:

- 1.1 Виконання натюрморту з гіпсового зліпка. Ескіз .
- 1.2 Тональний ескіз - гризайль.
- 1.3 Композиційне рішення натюрморту.
- 1.4 Побудова натюрморту.

- 1.5 Вивчення гіпсового зліпка та узагальнення тонових відношень.
- 1.6 Перша прокладка кольором світлових частин на картинній площині.
- 1.7 Живописне вирішення натюрморту.
- 1.8 Узагальнення тіньових частин у натюрморті.
- 1.9 Продовження роботи над натюрмортом.
- 1.10 Досягнення цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 1.11 Узагальнення ,завершення роботи над натюрмортом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Гіпсова ліпнина, глечик, сухі квіти, драперія.

3 Теоретичні відомості: Малювання гіпсового анатомічного торса — найбільш складної і довершеної форми людського тіла - є важливим навчальним завданням курсу пластичної анатомії. Анатомічний розгляд торса, який як частина фігури складається з тулуба та шиї з головою, дає студентам змогу визначити у малюнку пластичний характер його будови і взаємозв'язок між окремими частинами тіла. Зображення анатомічного торса потребує навичок окоміру, аналізу пропорцій, точної передачі форми і об'єму. Це і є головні складники тієї основи, на якій будується подальше удосконалення художньо-графічних навичок студентів. Конструктивні опорні точки становлять орієнтири у роботі над побудовою форм, визначенням пропорцій і передачею рухів торса. Вони знаходяться на межах зламу форми, виступаючих кісткових і м'язових з'єднань, суглобів. Крізь ці точки прокреслюють лінії побудови, визначають об'єми, які використовують як частини пропорції.

4 Хід роботи:

- 4.1 Виконати натюрморту з гіпсового зліпка. Ескіз .
- 4.2 Розробити тональний ескіз-гризайль.
- 4.3 Знайти композиційне рішення натюрморту.
- 4.4 Побудувати натюрморт.
- 4.5 Вивчити характер гіпсового зліпка та узагальнити тонові відношення.
- 4.6Зробити першу прокладку кольором світлових частин на картинній площині.
- 4.7 Знайти живописне вирішення натюрморту.
- 4.8 Узагальнити тіньові частин у натюрморті.
- 4.9 Продовжити роботу над натюрмортом.
- 4.10 Досягнути цілісності роботи, гармонійного підпорядкування частин цілому.
- 4.11 Узагальнити та завершити роботу над натюрмортом.

5 Висновки: Необхідно копіювати малюнки з хороших зразків, де можна ще раз простежити за закономірністю будови форми, а також повчитися передавати матеріальність.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Якими фарбами відображають світлий гіпсовий зліпок ?
- 6.2 Методи komponування на картинній площині?
- 6.3 Методи виявлення світлотіні та тонального співвідношення?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 77- 80

Тема: Освітлення та світлотіньове рішення живописного портрету.
Виконання етюдів голови людини з натури в техніці гризайль.

1 Мета:

- 1.1 Освітлення та світлотіньове рішення живописного портрету.
- 1.2 Виконання етюдів голови людини з натури в техніці гризайль.
- 1.3 Композиційне рішення портрету людини.
- 1.4 Будова голови натурщиці.
- 1.5 Тональне рішення роботи.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Гіпсовий зліпок голови людини.

3 Теоретичні відомості: Засвоюючи особливості та закономірності зображення деталей голови (ніс, очі, вуха, губи), корисно поряд з малюванням гіпсових зліпків зробити ряд малюнків деталей голови з живої натури, причому, малюючи деталі голови з живої натури, простежте, як

основні закономірності узгоджуються в малюнку з живою голови і з гіпсового зліпка. Наприклад, малюючи очей, простежте, як верхня повіка облягає очне яблуко, як видозмінюється товщина століття в залежності від положення ока в перспективі. Малюючи губи, перевірте, чи дійсно зовнішня кромка губи виступає вперед, як це ми бачили на гіпсовому зліпку.

4 Хід роботи:

4.1 Визначити напрямлення освітлення та світлотіньового рішення живописного портрету.

4.2 Виконати етюд голови людини з натури в техніці гризайль.

4.3 Знайти композиційне рішення портрету людини.

4.4 Побудова голови людини.

4.5 Виконати живописне та тональне рішення роботи.

5 Висновки: З особливостями будови форми деталей голови ми ще будемо не раз знайомитися по мірі ускладнення навчального матеріалу. В даному випадку ми дещо забігли наперед, щоб загострити увагу рисувальника на важливості вивчення деталей голови. Після малювання гіпсової голови античного зразка, де реальна форма голови була до межі узагальнена, і рисувальщику не так важко було справлятися з поставленими завданнями, необхідно перейти до рисунка гіпсової голови з яскравою характеристикою образу. Малювання таких голів стане перехідним етапом від рисунка гіпсової голови зображення живої голови.

6 Контрольні питання:

6.1 Конструктивна будова голови людини?

6.2 Що таке техніка «гризайль»

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 81-92

Тема: Виконання етюду голови з плечовим поясом в техніці акварель при денному освітленні. Виконання начерків голови з плечовим поясом.

1 Мета:

- 1.1 Виконати етюд голову з плечовим поясом в техніці акварель при денному освітленні.
- 1.2 Виконати начерк голови з плечовим поясом.
- 1.3 Знайти композиційне рішення голови людини з плечовим поясом.
- 1.4 Побудувати гіпсову голову.
- 1.5 Виявити характер нахилу голови людини за рахунок тону та кольору.
- 1.6 Знайти живописне рішення роботи.
- 1.7 Продовження роботи. Узагальнити тіньові частини у натюрморті.
- 1.8 Об'єднати загальний колорит етюду.
- 1.9 Завершити етюд гіпсової голови людини з плечовим поясом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А3;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Гіпсова голова людини.

3 Теоретичні відомості: Приступаючи до конструктивного малюнку голови людини з включенням в малюнок плечового поясу, звичайно, необхідно детально ознайомитися з анатомічною будовою плечового поясу людини. В даному розділі про малюнок ми не будемо переповідати розділи анатомії (так як для цього існує спеціальна література), а тільки торкнемося конструктивних особливостей будови плечового поясу людини, про які треба знати.

Плечовий пояс людини схематично представляє собою ромбовидну похилу площадку. Середина лінія майданчики плечового поясу сполучає яремну ямку і сьомий шийний хребець. Поперечна осьова лінія плечового поясу, проходячи через серединну лінію, з'єднує Акроміон лопаткових кісток.

Ключиці грудни кінцем з'єднуються з грудиною, утворюючи яремну западину, а акроміальним кінцем з'єднуються з лопатками, в цілому представляючи собою конструкцію, схожу на цибулю для стрільби стрілами або велосипедний кермо.

Шия представляє собою подобу труби або циліндра, який виходить з ромбовидної майданчики з нахилом вперед. Лінія з'єднання шиї і плечового поясу проходить через яремну ямку і сьомий шийний хребець. Конструктивно ладу шию в просторі, постарайтеся сприймати її саме як циліндр, без включення в обсяг грудинно-ключично-сосцевидних м'язів. Ці м'язи, обгортаючи обсяг шиї з двох сторін по косій лінії візуально дають її

неправильне положення в просторі. Через це студент, який не знає конструктивних особливостей малюнка голови людини з плечовим поясом, створює нахил шії в протилежну сторону..

4 Хід роботи:

- 4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.
- 4.2 Виконати етюд голови з плечовим поясом в техніці акварель при денному освітленні.
- 4.3 Виконати начерк голови з плечовим поясом.
- 4.4 Визначитися із композиційним рішенням гіпсової голови людини з плечовим поясом.
- 4.5 Побудувати гіпсову голову.
- 4.6 Виявити характер та нахил голови людини за рахунок тону та кольору.
- 4.7 Живописне виконання роботи. Продовження роботи.
- 4.8 Узагальнити тіньові частини у натюрморті.
- 4.9 Об'єднати загальний колорит етюду.
- 4.10 Завершити етюд гіпсової голови людини з плечовим поясом.

5 Висновки: При включенні в малюнок голови людини плечового поясу зверніть особливу увагу на положення ключиць в просторі.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Послідовність виконання рисунку голови людини з плечовим поясом?
- 6.2 Які геометричні тіла нагадують голова, шия та плечовий пояс людини?
- 6.3 Чи потрібні зарисовки голови людини з плечовим поясом перед початком роботи на форматі листа?
- 6.4 Основні кістки черепа?
- 6.5 Як передати нахил плечового поясу?
- 6.6 Метод компоновки за рахунок опорних точок на форматі листа?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 93 – 99

Тема: Виконання етюду голови людини в техніці гуаш при штучному освітленні(контражур).

1 Мета:

- 1.1 Виконання етюду голови людини в техніці гуаш при штучному освітленні(контражур).
- 1.2 Виявлення характеру людини в ескізах.
- 1.3 Композиційне рішення голови натурщиці.
- 1.4 Будова голови натурщиці.
- 1.5 Виявлення характеру та нахилу голови людини за рахунок тону та кольорі.
- 1.6 Живописне рішення роботи.
- 1.7 Завершення роботи над етюдом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Натурщиця.

3 Теоретичні відомості: Гуа́ш — різновид водорозчинних фарб. На відміну від акварелі — непрозорі через домішки крейди, свинцевих білил чи каоліну.

Це досить щільні, але недостатньо міцні фарби, і при нанесенні товстим шаром осипаються, не мають блиску.

Гуа́шами також називають художні твори, виконані з застосуванням цих фарб. Дана техніка широко застосовується в графіку. Гуаш - це фарба на клейовій основі. Може використовуватися для роботи на папері, картоні, шовку, кістки. Лінії виходять чіткими, зображення довговічне.

4 Хід роботи:

- 4.1 Виконати етюд голови людини в техніці гуаш при штучному освітленні(контражур).
- 4.2 Виявити характер людини в ескізах.
- 4.3 Знайти композиційне рішення голови натурщиці.
- 4.4 Побудувати голову натурщиці.
- 4.5 Виявити характер та нахил голови людини за рахунок тону та кольорі.
- 4.6 Знайти живописне рішення роботи.
- 4.7 Завершити роботу над етюдом.

5 Висновки: Малювання гуашшю має деякі особливості: пігмент швидко сохне і становиться трохи світліше, ніж у вологому стані. Якщо фарба висихає, то краще її змочити водою.

6 Контрольні питання:

6.1 Застосування техніки гуаш?

6.2 Що таке контражур?

6.3 Як правильно використовувати штучне освітлення?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 100- 107

Тема: Жіночий портрет в головному уборі.

1 Мета:

1.1 Жіночий портрет в головному уборі.

1.2 Начерки. Етюд жіночого портрету.

1.3 Композиційне рішення жіночого портрету в головному уборі.

1.4 Побудова жіночого портрету в головному уборі.

1.5 Виявлення характеру жіночого портрету.

1.6 Деталізація окремих частин в портреті.

1.7 Досягнення цілісності, виразності, декоративності в роботі.

1.8 Завершення роботи над портретом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Натурщиця в головному уборі.

3 Теоретичні відомості: Портрет є також одним із поширених зображень художньої мініатюри, що виконувалося тонким пензлем на кістці, пергаменті, металі, порцеляні чи іншому матеріалі із застосуванням емалі, гуаші, акварелі тощо. Такі зображення мали здебільшого інтимний характер і призначалися окремим особам. Мініатюра XVIII—XIX ст. є одним із

важливих джерел для персоніфікації історії того часу. Портрет у мініатюрі слід розглядати в нерозривному зв'язку з іншими джерелами портретного жанру для ідентифікації історичних персоналій.

Портрет – зображення людини, або групи людей у якому відтворено вигляд людської індивідуальності. Портрети бувають: парні, групові, фас і профіль. За композицією портрети виконують як погруддя, поясні, на повний зріст. Разом з зовнішністю портрет відображає душевний стан людини. Жанр вважається складним бо:

- 1) художник ніби залишається з зображеною людиною віч – на – віч, і часто ми не знаємо що це за людина;
- 2) художник не просто відтворює людину, а думає про неї, розмірковує.

4 Хід роботи:

- 4.1 Зробити серію начерків.
- 4.2 Виконати етюд жіночого портрету.
- 4.3 Знайти композиційне рішення жіночого портрету в головному уборі.
- 4.4 Побудувати голову жіночого портрету в головному уборі.
- 4.5 Виявити характерність жіночого портрету.
- 4.6 Виконати деталізацію окремих частин в портреті.
- 4.7 Об'єднати та досягнути цілісність, виразність, декоративність в роботі.
- 4.8 Завершити роботу над портретом.

5 Висновки: Не налаштовуйтеся, що вийде відразу навчитися малювати портрет людини, приблизно портретів через п'ять, ви побачите прогрес.

Почніть з того, що уважно розгляньте модель. Ваша задача знайти особливу рису, а потім перенести її на лист паперу. Якщо ви точно визначте пропорції частин обличчя, то вже буде схоже. Якщо ви коли-небудь бачили шаржі, то помітили, що такий художник лише акцентує увагу на який-небудь частини обличчя і виходить дуже навіть схоже.

Почавши малювати, зображайте риси обличчя у вигляді геометричних фігур, потім виділіть олівцем відстань між очима, між ротом і носом, підборіддям і ротом і т.д. Дотримуйтесь розміри частин обличчя відносно один одного. Коли побачите, що почав вимальовуватися портрет, можете приступати до обсягу і відтінкам.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Що таке портрет?
- 6.2 Методи виконання портрету?
- 6.3 Для чого виконувати багато ескізів перед початком роботи?
- 6.4 Як виконується деталізація окремих частин?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 108 - 114

Тема: Живописний портрет на фоні пейзажу.

1 Мета:

- 1.1 Пошук композиційного рішення портрету.
- 1.2 Виконання ескізів в живописному портреті.
- 1.3 Вибір кращого ескізу.
- 1.4 Пошук композиційного центру в роботі.
- 1.5 Побудова та компоновка портрету на основі кращого ескізу.
- 1.6 Виявлення за рахунок колориту, загального настрою живописного портрета.
- 1.7 Живописне рішення роботи.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50х40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Натурщиця.

3 Теоретичні відомості: Портрет - це художнє зображення обличчя конкретної людини і в той же час його інтерпретація художником. На портреті зображуються зовнішні риси людини, а через них - його внутрішній світ. Добре написаний портрет повинен показувати внутрішню сутність моделі з точки зору художника: не тільки фізичні, але й духовні риси.

4 Хід роботи:

- 4.1 Зробив аналіз освітлення у живописному портреті на фоні пейзажу.
- 4.2 Зробити пошук композиційного рішення портрету.
- 4.3 Виконати серію ескізів в живописному портреті.
- 4.4 Обрати найкращий ескіз.
- 4.5 Зробити пошук композиційного центру в роботі.
- 4.6 Побудувати та закомпонувати портрет на основі кращого ескізу.
- 4.7 Виявити за рахунок колориту, загальний настрій живописного портрета.
- 4.8 Знайти живописне рішення роботи.

5 Висновки: В першу чергу необхідно визначитися з характером та напрямком освітлення у живописному портреті на фоні пейзажу та композиційне рішення портрету. Наступним етапом виконати серію ескізів у живописному портреті.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Що таке портрет?
- 6.2 Методи виконання портрету?
- 6.3 Для чого виконувати багато ескізів перед початком роботи?
- 6.4 Як виконується деталізація окремих частин?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 115 - 123

Тема: Освітлення та світлове рішення живописного портрету. Виконання живописного портрету натурщика з рукам.

1 Мета:

- 1.1 Освітлення та світлове рішення живописного портрету.
- 1.2 Виконання живописного портрету натурщика з рукам.
- 1.3 Композиційне рішення портрету з руками.
- 1.4 Побудова голови та рук в портреті людини.
- 1.5 Детальне опрацювання світлотіньових співвідношень.
- 1.6 Передача характерних рис та особливостей портрету натурщика.
- 1.7 Пошук та визначення кольорових співвідношень.
- 1.8 Живописне рішення роботи.
- 1.9 Детальне опрацювання портрету .
- 1.10 Виявлення акцентів.
- 1.11 Досягнення цілісності, виразності роботи.
- 1.12 Завершення роботи над портретом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Натурник.

3 Теоретичні відомості: Портретний живопис розповідає про людину, його красі, характер, внутрішній світ. Художник-портретист має справу з характером натури, складної індивідуальністю людини. Художнику треба вміти спостерігати і потрібно мати великий досвід, щоб розібратися в людині за його зовнішнім виглядом розкрити його внутрішній світ. Від справжнього художника потрібно не тільки правильно передати зовнішню схожість, але і виявити такі риси, які б розкрили сутність людини. Увага глядача має зосередитися на голові та обличчі натури. Особливе значення мають очі - «дзеркало душі» і губи. Але не тільки. Важливе значення мають і руки натури. По руках можна судити про вік, професію, здоров'я, характер людини. Тому ми виконуємо навчальний завдання - портрет півфігури натурника з руками.

Завдання зображення півпостаті на перших етапах навчання (а у нас в ГХЛ в 6 класі - навчальне завдання відрізняється від академічних завдань в художніх училищах та інститутах тривалістю постанов і ускладненням завдань) зводиться до вивчення будови конструкції фігури, ліплення її кольором, виявлення індивідуальних якостей. Зображуючи фігуру, учень 6 класу повинен навчитися передавати людське тіло, висловити зв'язок фігури з навколишнім середовищем (фоном), виявити характерні особливості людини. Мальовниче зображення голови і фігури людини вимагає від учня грамотної побудови загальної маси і деталей зображення кольором, в цілому яке створюється в результаті знаходження колірних і тонових відносин моделі, постійного порівняння розмірів, пропорцій, вміння підпорядковувати деталі цілому, загального колориту.

Щоб робота в кольорі йшла відповідно до вимог в живопису, краще села прописку з темних місць. Голова їм фігура натури, це об'ємна форма, що складається з більш дрібних обсягів. Форму кожної деталі утворюють площини, що знаходяться під різними кутами до світла. Ліпити форму пензлем потрібно усвідомлено за формою. Треба рівномірно опрацьовувати всі частини натури. Тіло людини має величезну кількість відтінків. Також на колір тіла впливає і фон і одяг людини. Зображуючи натуру треба знаходити колірні відносини в зв'язку з навколишніми предметами. Тони фарби треба складати з 2-3 фарб. Хороші відтінки теплих і холодних тонів дають охри, Сієни, кістка палена. Їх дають відтінки різного ступеня холодності теплоти кольору тіла. Всю роботу треба вести в порівнянні в цілому колориту фігури і фону. Отже, повторюю, щоб грамотно написати цю навчальну постановку, передати колірні й тональні відносини, зберегти свіжість мазка, необхідно дотримуватися в навчальній роботі поетапність від загального до конкретного, прописуючи фігуру в ескізі. Вірним колірним строем, потім перехід до прописки більш ретельної всієї фігури і фону в цілому у

взаємозв'язку від темних місць, прописуючи мазками за формою деталі. На останньому етапі ми будемо узагальнювати, підпорядковувати деталі цілого. Тепер приступимо до самостійної роботи. Ще раз перевірте побудова фігури, її закомпонованість в форматі. Тепер починаємо роботу в кольорі.

Зараз ми зробимо перегляд робіт, порівняємо, що ми зробили за цей сеанс, обговоримо роботи.

4 Хід роботи:

- 4.1 Визначитися з освітленням та світловим рішенням живописного портрету.
- 4.2 Знайти композиційне рішення портрету з руками.
- 4.3 Побудувати голову та руки в портреті людини.
- 4.4 Детально опрацювати світлотіньові співвідношення.
- 4.5 Передати характерні риси та особливості портрету натурщика.
- 4.6 Знайти та визначитися у кольорових співвідношеннях в роботі.
- 4.7 Знайти живописне рішення роботи.
- 4.8 Детально опрацювати портрет.
- 4.9 Виявити акценти в живописній роботі.
- 4.10 Досягнути цілісності, виразності роботи.

5 Висновки: Отже, виконавши підготовчий малюнок, де основним завданням було скомпонувати зображення, побудувати фігуру, визначити поворот або нахил, положення в просторі, потім виконавши ескіз, йдемо до основного етапу роботи в кольорі - прописку маслом від загального до конкретного, від великих розмірів до менших, тобто ліпимо мазками форми, потім будемо узагальнювати зображення, прибираючи дрібність, так як вже в ескізі ми вірно знайшли колірні відносини між основними частинами тіла, одягом, волоссям, фоном, то зараз ми докладно ліпимо кольором мазками фігуру в цілому, поділи зокрема.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Що таке портрет?
- 6.2 Як правильно рисувати портрет людини з руками?
- 6.3 Яку позу для рук краще вибрати?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-

оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 124-131

Тема: Виконання етюду портрета.

1 Мета:

- 1.1 Виконання етюду портрета.
- 1.2 Композиційне рішення портрету.
- 1.3 Лінійно-конструктивна побудова з урахуванням перспективних скорочень та лінії горизонту.
- 1.4 Виявлення тональної градації за рахунок тону та кольору.
- 1.5 Виявлення об'ємів та акцентів.
- 1.6 Живописне рішення портрету.
- 1.7 Детальне опрацювання обличчя натурщика.
- 1.8 Підкреслення характерних особливостей портрета.
- 1.9 Досягнення цілісності, виразності роботи.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Натурник.

3 Теоретичні відомості: Живопис фігури потребує глибоких знань з пластичної анатомії, перспективи, кольорознавства. Потрібно систематично працювати з натури: писати та рисувати фігуру в різних положеннях (в фас, збоку, зі спини), в різних умовах освітлення та в різних живописних техніках. Необхідно урізноманітнювати постановки з точки зору пластичної характеристики, віку, професії, писати фігуру в одязі та оголеною. Живопис оголеної натури прийнято вважати вершиною живопису, вищою школою розвитку живописного бачення (сприйняття). Оголоною будовою тіла, гарним виразним кольором шкіри, виразними характерними пластичними формами.

Одяг натури по кольору не повинен бути надто яскравим. Одяг одного спокійного тону, що не утруднює виявлення конструктивної побудови форм є найбільш прийнятним. Для постановки тематичного характеру слід підібрати людину тієї ж професії, специфіку якої відображає сюжет постановки. Перші завдання краще виконувати зі стоячої моделі, сидяча чи лежача вимагають вміння передати просторове скорочення всієї фігури чи окремих її частин.

4 Хід роботи:

- 4.1 Виконати етюд портрета.
- 4.2 Знайти композиційне рішення портрета.
- 4.3 Виконати лінійно-конструктивну побудову з урахуванням перспективних скорочень та лінії горизонту.
- 4.4 Виявити тональні градації за рахунок тону та кольору.
- 4.5 Виявити об'єми та акценти.
- 4.6 Виконати живописне рішення портрету.
- 4.7 Детально опрацювати обличчя натурщика.
- 4.8 Підкреслити характерні особливості портрета.
- 4.9 Досягнути цілісність, виразність роботи.
- 4.10 Завершити роботу над портретом.

5 Висновки: В результаті роботи над коротким за часом етюдом необхідно навчитися вирішувати в кольорі загальну конструкцію голови і її частин, навчитися ліпити пензлем деталі голови: очі, ніс, губи, вуха. Завдання тут полягає в тому, щоб не розфарбовувати голову якимось тілесним кольором, а писати її в усьому багатстві і колірної складності.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Як закомпонувати на форматі листа рисунок?
- 6.2 Як виявити рух фігури людини та характер та пропорції фігури моделі?
- 6.3 Конструктивна будова фігури?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 132-140

Тема: Декоративний портрет.

1 Мета:

- 1.1 Виконання ескізів.
- 1.2 Варіанти композиційного рішення декоративного портрету.
- 1.3 Побудова портрету.

- 1.4 Пошук пропорцій та співвідношень.
- 1.5 Виконання декоративного портрету на основі кращого ескізу та найвдалішої ідеї.
- 1.6 Аналіз тональних співвідношень в декоративному портреті.
- 1.7 Пошук та визначення кольорових співвідношень.
- 1.8 Живописне рішення роботи.
- 1.9 Детальне опрацювання портрету .
- 1.10 Виявлення акцентів.
- 1.11 Досягнення цілісності, виразності, декоративності в роботі.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;
- 2.3 Натурник.

3 Теоретичні відомості: Етап стилізації. Це засіб композиції в основному пов'язано з декоративним мистецтвом, де дуже важлива ритмічна організація цілого. Стилiзація - узагальнення і спрощення зображуваних фігур по малюнку і кольору, твір фігур в зручну для орнаменту форму. Стилiзація застосовується як засіб дизайну, монументального мистецтва та в декоративному мистецтві для посилення декоративності. Основні загальні риси стилізованих об'єктів і декоративних зображень: лаконiчність форм, узагальненість і символiчність, барвистість і геометричність.

iснує безлiч варіацій стилізації в портреті. Сьогодні з вами ми будемо виконувати портрет за допомогою геометричного розподілу форм особи. Намалювавши портрет олівцем, ми починаємо ділити особа на площині (демонстрація гіпсової голови - Обрубовка). Спираючись на наочність, ми вивчаємо основні площини особи. Аналізуємо будова чола, скул, надбрiвних дуг, підборiддя і т.д. Потім на своєму портреті ділимо обличчя на подiбні площині. Лiнії відзначаємо олівцем.

Підбiр кольорів для людського тіла - одна з найскладніших творчих завдань. Рiзні ділянки людського обличчя дуже рiзняються між собою за кольором, і пофарбувати їх однією фарбою нiяк не можна. Для отримання необхідних відтiнкiв на людському обличчі вам, швидше за все, знадобиться вся палітра. Одними відтiнками охри, хоч вони і дуже потрібні, чи не обійдеся. А ось для того, щоб побачити кольору, потрібно уважно спостерігати, і вивчати натуру. Найбільше багатство кольору, безумовно, спостерігається в пiвтонах. Пiвтони переходять, з одного боку, в світло, де насиченість кольору значно ослаблена. З iншого, відповідно, переходять в тiні, де колiр приглушений. Якщо світло теплий, значить, в тiнях додаються холодні відтiнки. Для наочності я покажу вам репродукції художників. Також по ходу роботи можна подивитися на вашого сусіда по парті.

4 Хід роботи:

- 4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.
- 4.2 Виконати серію ескізів.
- 4.3 Розробити варіанти композиційного рішення декоративного портрету.
- 4.4 Побудувати портрет.
- 4.5 Знайти пропорції та співвідношення.
- 4.6 Виконати декоративний портрет на основі кращого ескізу та найвдалішої ідеї.
- 4.7 Проаналізувати тональні та кольорові співвідношення в декоративному портреті.
- 4.8 Знайти та визначитися з кольоровими співвідношеннями.
- 4.9 Знайти живописне рішення роботи.
- 4.10 Детально опрацювати портрет .
- 4.11 Виявити акценти.
- 4.12 Досягнути цілісності, виразності, декоративності в роботі.

5 Висновки: І так, підібравши відтінок шкіри починаємо прокладати квітами наші площини. Продумуємо і опрацюємо фон. Визначаємося з колірною гамою. Деталізацію - малювання лінії вій, райдужної оболонки, елементів декору на одязі і т.д., робимо в останній момент.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Що таке декоративний портрет?
- 6.2 Які бувають техніки виконання портрету?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи №141- 147

Тема: Досягнення пластичної виразності зображення фігури людини світлом і кольором. Короткочасні етюди фігури людини з натури.

1 Мета:

- 1.1 Короткочасні етюди фігури людини з натури.

- 1.2 Виконання етюду фігури людини в народному вбранні.
- 1.3 Композиційне вирішення фігури людини.
- 1.4 Лінійно конструктивна будова фігури людини.
- 1.5 Визначення пропорцій.
- 1.6 Детальне опрацювання світлотіньових співвідношень, виявлення акцентів.
- 1.7 Живописне рішення з урахуванням колориту у і тону.
- 1.8 Досягнення цілісності, виразності роботи.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

- 2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;
- 2.2 Для виконання завдання використовуються фарби акварель, пензлі Білочка, Колонок та напівсинтетичні, палітра;
- 2.3 Натурник.

3 Теоретичні відомості: Основними завданнями, які ставляться перед художником в живописі фігури, є:

1. Передача живописними засобами об'ємної форми в просторі і пластичного зв'язку різних форм (об'ємів).
2. Вираження зв'язку фігури з навколишнім середовищем.
3. Виявлення характерних рис зовнішності даної людини.

Підготовчий рисунок для олійного живопису можна робити вугіллям або одразу фарбами. Палітру кольорів слід обмежити. Достатньо мати білила, охру світлу, кадмій жовтий середній, англійську червону, умбру натуральну, сієну натуральну, кобальт синій.

Перед роботою на полотні корисно зробити етюд-ескіз невеликого формату. В ньому повинно відобразитись загальне колористичне відображення та пластичне вирішення постановки.

Важливий етап в виконанні довготривалого етюду – робота над підмальовком (перша прописка). В підмальовку в узагальненому вигляді визначаються великі тонально-кольорові відношення між основними, ведучими тонами природи, співвідношення тіні, світла, півтіні, рефлексів. Фарби варто наносити великим пензлем тонким шаром, щоб підмальовок просох; живопис на сирому підмальовку, як і переписування на напівсирому полотні неодмінно приведуть до потемніння кольорів.

Дуже важливо визначити тональність фігури по відношенню до фону, простору. Головне живописне завдання – написання предмета в оточенні, тому треба прослідкувати, щоб різких меж між фігурою та фоном не було, особливо в темних місцях. Більш віддалені джерела світла і від художника частини фігури вирішуються більш м'яко та узагальнено.

Для визначення загального кольору шкіри варто порівняти її з предметами – червоними, фіолетовими, жовтими і т. д. Найкраще починати з самого темного місця на природі. Вірне визначення міри його насиченості дасть змогу правильно знаходити тональні та кольорові співвідношення потім. Тіні на обличчі та тілі людини є прозорими і майже не приховують

живого кольору шкіри. Далі, порівнюючи з тінню напівосвітлені місця, знаходимо наступні тони. В цій, початковій, стадії роботи моделювання форм має узагальнений характер. Необхідно пам'ятати, що фігура людини – об'ємна форма, що складається з менших об'єктів, які утворюють різні площини і по різному розташовані по відношенню до джерела світла. Як і в рисунку, не варто детально прописувати якийсь елемент форми, якщо інші частини не вирішені хоча б узагальнено. Потрібно опрацювати всі частини фігури рівномірно.

Прописуючи деталі, необхідно кожним мазком ліпити форму площинами, враховуючи її анатомічну будову, взаємозв'язок з іншими формами.

При зображенні оголеної натури необхідно передати все різноманіття відтінків тіла та їх взаємодію з оточенням. Ми завжди бачимо натуру в глибині певного простору, при конкретному освітленні, при взаємодії усіх предметів і таким чином спостерігаємо явища повітряної перспективи, рефлекси від оточуючих предметів і кольорові особливості, зумовлені даним характером освітлення. Необхідно вирішити такі основні кольорові відношення: оголені частини тіла, одяг, волосся і предмети оточуючого середовища.

Тіло людини в межах свого основного кольору має ще багато ніжних, ледь помітних теплих та холодних, світлих і темних відтінків. Колір шкіри грудної клітки відрізняється від кольору шкіри живота чи спини; обличчя, руки, шия зазвичай темніше закритих частин тіла. Багатоманітність кольору залежить і від рефлексів від стін, від підлоги, фону, одягу. Колір обличчя та одягу завжди набуватиме доповнюючого до кольору фону відтінку.

Заключний момент роботи – узагальнення, підпорядкування деталей цілому.

4 Хід роботи:

- 1.1 Короткочасні етюди фігури людини з натури.
- 1.2 Виконання етюдів фігури людини в народному вбранні.
- 1.3 Композиційне вирішення фігури людини.
- 1.4 Лінійно конструктивна будова фігури людини.
- 1.5 Визначення пропорцій.
- 1.6 Детальне опрацювання світлотіньових співвідношень, виявлення акцентів.
- 1.7 Живописне рішення з урахуванням колориту у і тону.
- 1.8 Досягнення цілісності, виразності роботи.

5 Висновки: Важливо пригасити ті елементи, які кидаються в очі при узагальненому погляді на натуру. Необхідно уважно придивитись до силуету: щось списати в фон, щось підкреслити.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Як виконуються короткочасні етюди фігури людини з натури?

- 6.2 На що звернути увагу при виконанні етюду фігури людини в народному вбранні?
- 6.3 Композиційне вирішення фігури людини?
- 6.4 Методи виконання лінійно-конструктивної будови фігури людини?
- 6.5 Як визначити пропорції фігури людини?
- 6.6 На якому етапі опрацювують світлотіньові співвідношення та виявляють акценти?
- 6.7 Як вирішити живописне рішення з урахуванням колориту у і тону?
- 6.8 За рахунок чого досягається цілісність та виразність роботи?

Література:

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 148-154

Тема: Етюд сидячої фігури людини в інтер'єрі. Композиційне рішення. Лінійно-конструктивна побудова фігури людини з урахуванням перспективних скорочень. Аналіз об'ємних і лінійних співвідношень, конструктивної побудови рисунку в етюді. Живописне рішення з урахуванням колориту у і тону. Детальне опрацювання світлотіньових співвідношень. Виявлення акцентів. Досягнення цілісності, виразності роботи. Завершення роботи над етюдом.

1 Мета:

- 1.1 Виконати етюд сидячої фігури людини в інтер'єрі.
- 1.2 Знайти композиційне рішення.
- 1.3 Виконати лінійно-конструктивну побудову фігури людини з урахуванням перспективних скорочень.
- 1.4 Зробити аналіз об'ємних і лінійних співвідношень, конструктивної побудови рисунку в етюді.
- 1.5 Знайти живописне рішення з урахуванням колориту у і тону.
- 1.6 Детально опрацювати світлотіньові співвідношення.
- 1.7 Виявити акценти.
- 1.8 Досягнути цілісності, виразності роботи.

1.9 Завершити роботу над етюдом.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби акварель, пензлі Білочка, Колонок та напівсинтетичні, палітра;

2.3 Фігура людини.

3 Теоретичні відомості: Для першої постановки краще не вибирати модель з атлетичною фігурою, а вибрати чоловіка зі звичайними пропорціями і гарно окресленими формами. Модель для першого разу треба ставити в просту природну позу з упором на одну ногу. Світло повинно падати зверху і трохи спереду так, щоб форми гарно проглядались, а падаючі тіні не охоплювали великих площин на фігурі. Якщо ви працюєте, сидячи, модель можна поставити на підлогу, а якщо стоячи – на подіум з таким розрахунком, щоб ваш прямий погляд впирався приблизно в центр фігури. Інакше (якщо модель стоятиме на підлозі) створиться ракурс і ноги в рисунку будуть короткими.

Тепер необхідно роздивитись фігуру з усіх сторін, відмітити пропорції і характерні особливості та уявити її вже зображеною на папері. Робота над живописним зображенням фігури людини базується на тих же вимогах, що й живопис натюрморту чи пейзажу. Грамотне зображення в кольорі створюється в результаті знаходження відповідних натурі кольорових і тональних відношень моделі, постійного порівняння розмірів, пропорцій; цільного живописного бачення, вміння підпорядковувати деталі єдиному цілому, загальному колоритові.

На початку роботи роблять рисунок під живопис, прописують полотно, тоді моделюють форму з врахуванням рефлексів та просторових змін кольору.

Основними завданнями, які ставляться перед художником в живописі фігури, є:

1. Передача живописними засобами об'ємної форми в просторі і пластичного зв'язку різних форм (об'ємів).
2. Вираження зв'язку фігури з навколишнім середовищем.
3. Виявлення характерних рис зовнішності даної людини.

Підготовчий рисунок для олійного живопису можна робити вугіллям або одразу фарбами. Палітру кольорів слід обмежити. Достатньо мати білила, охру світлу, кадмій жовтий середній, англійську червону, умбру натуральну, сієну натуральну, кобальт синій.

4 Хід роботи:

4.1 Виконати етюд сидячої фігури людини в інтер'єрі.

4.2 Знайти композиційне рішення.

4.3 Виконати лінійно-конструктивну побудову фігури людини з урахуванням перспективних скорочень.

4.4 Зробити аналіз об'ємних і лінійних співвідношень, конструктивної побудови рисунку в етюді.

4.5 Знайти живописне рішення з урахуванням колориту у і тону.

4.6 Детально опрацювати світлотіньові співвідношення.

4.7 Виявити акценти.

4.8 Досягнути цілісності, виразності роботи.

4.9 Завершити роботу над етюдом.

5 Висновки: Перед роботою на полотні корисно зробити етюд-ескіз невеликого формату. В ньому повинно відобразитись загальне колористичне відображення та пластичне вирішення постановки.

6 Контрольні питання:

6.1 Як закомпонувати композицію в форматі?

6.2 Як виявити характер об'єму?

6.3 Як виконати етюд сидячої людини ?

Література

1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.

2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.

3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.

4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.

5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.

Інструкція для виконання практичної роботи № 155- 159

Тема: Стилізація в декоративному рішенні фігури людини. Виконання стилізації фігури людини в кольорі. Начерки та зарисовки фігури людини. Прийоми стилізації фігури людини. Пошук варіантів стилізації. Розробка стилізованого зображення фігури людини на основі замальовок з природи

1 Мета:

1.1 Стилізація в декоративному рішенні фігури людини.

1.2 Виконання стилізації фігури людини в кольорі.

1.3 Начерки та зарисовки фігури людини.

1.4 Прийоми стилізації фігури людини.

1.5 Пошук варіантів стилізації.

1.6 Розробка стилізованого зображення фігури людини на основі замальовок з натури.

2 Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення:

2.1 Планшет з твердою основою розміром 50x40 см обтягується листом акварельного паперу формату А2;

2.2 Для виконання завдання використовуються фарби гуаш, плоскі широкі пензлі, палітра;

2.3 Фігура людини.

3 Теоретичні відомості: Важливий етап в виконанні довготривалого етюд – робота над підмальовкою (перша прописка). В підмальовку в узагальненому вигляді визначаються великі тонально-кольорові відношення між основними, ведучими тонами натури, співвідношення тіні, світла, півтіні, рефлексів.

Фарби варто наносити великим пензлем тонким шаром, щоб підмальовок просох; живопис на сирому підмальовку, як і переписування на напівсирому полотні неодмінно приведуть до потемніння кольорів. Дуже важливо визначити тональність фігури по відношенню до фону, простору. Головне живописне завдання – написання предмета в оточенні, тому треба прослідкувати, щоб різких меж між фігурою та фоном не було, особливо в темних місцях. Більш віддалені джерела світла і від художника частини фігури вирішуються більш м'яко та узагальнено.

Етап стилізації. Це засіб композиції в основному пов'язано з декоративним мистецтвом, де дуже важлива ритмічна організація цілого. Стилiзація - узагальнення і спрощення зображуваних фігур по малюнку і кольору, твір фігур в зручну для орнаменту форму. Стилiзація застосовується як засіб дизайну, монументального мистецтва та в декоративному мистецтві для посилення декоративності. Основні загальні риси стилізованих об'єктів і декоративних зображень: лаконічність форм, узагальненість і символічність, барвистість і геометричність.

Існує безліч варіацій стилізації в портреті. Сьогодні з вами ми будемо виконувати портрет за допомогою геометричного розподілу форм особи. Намалювавши портрет олівцем, ми починаємо ділити особа на площині (демонстрація гіпсової голови. Обрубковка). Спираючись на наочність, ми вивчаємо основні площини особи. Аналізуємо будова чола, скул, надбрівних дуг, підборіддя і т.д. Потім на своєму портреті ділимо обличчя на подібні площині. Лінії відзначаємо олівцем.

Одними відтінками охри, хоч вони і дуже потрібні, чи не обійдешся. А ось для того, щоб побачити кольору, потрібно уважно спостерігати, і вивчати натуру. Найбільше багатство кольору, безумовно, спостерігається в півтонах. Півтони переходять, з одного боку, в світло, де насиченість кольору значно ослаблена. З іншого, відповідно, переходять в тіні, де колір приглушений. Якщо світло теплий, значить, в тінях додаються холодні відтінки. Для наочності я покажу вам репродукції художників. Також по ходу роботи можна подивитися на вашого сусіда по парті.

4 Хід роботи:

- 4.1 Вступна бесіда – пояснення порядку виконання завдань.
- 4.2 Стилзація в декоративному рішенні фігури людини.
- 4.3 Виконання стилзації фігури людини в кольорі.
- 4.4 Начерки та зарисовки фігури людини.
- 4.5 Прийоми стилзації фігури людини.
- 4.6 Пошук варіантів стилзації.
- 4.7 Розробка стилізованого зображення фігури людини на основі замальовок з натури

5 Висновки: Підбір кольорів для людського тіла - одна з найскладніших творчих завдань. Різні ділянки людського обличчя дуже різняться між собою за кольором, і пофарбувати їх однією фарбою ніяк не можна. Для отримання необхідних відтінків на людському обличчі вам, швидше за все, знадобиться вся палітра.

6 Контрольні питання:

- 6.1 Як виконується розробка стилізованого зображення фігури людини в ескізах?
- 6.2 Що таке «гризайль»?
- 6.3 Як виконати стилзацію фігури людини в техніці «гризайль»?
- 6.4 Як за компонувати композицію в форматі?
- 6.5 Як виявити характер об'єму?
- 6.6 Прийоми стилзації фігури людини?

Література

- 1 Голубева, О.Л. Основы композиции/ О.Л. Голубева. – М.: Изобразительное искусство, 2008.
- 2 Миронова, Л.Н. Цветоведение/ Л.Н. Миронова. - Минск: Вышэйшая школа, 1984.
- 3 Миронова Л. Н. Цвет в изобразительном искусстве: Пособие для учителей /Л. Н. Миронова.- Мн.: Беларусь, 2002.
- 4 Паранюшкин, Р.В. Композиция/ Р.В. Паранюшкин. _ Ростов-на-Дону:ФЕНИКС, 2002.
- 5 Сенько, Д.С. Основы композиции и цветоведения в художественно-оформительском искусстве: учеб. Пособие/ Д.С. Сенько. – Минск: Беларусь, 2007.